

Parlamentul
Republicii Moldova

D67-01 nr. 327
24 iulie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544/1993 (nr. 233 din 09.07.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat în titlu, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și menționează următoarele considerente.

1. Proiectul de lege a fost înaintat spre examinare în Parlament cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova, în temeiul art. 73 din Constituție și art. 47 alin. (1) al Regulamentului Parlamentului.

2. Proiectul prevede modificarea Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544/1993.

3. Scopul proiectului constă în acordarea beneficiarilor de pensii în temeiul Legii nr. 1544/1993 a dreptului la reexaminarea pensiei.

4. Prin natura reglementărilor, proiectul de lege se înscrie în categoria legilor organice, iar domeniul de reglementare ține de competența exclusivă a Parlamentului, fiind astfel incidente prevederile articolelor 66 și 72 din Constituția Republicii Moldova.

5. Ținând cont de obiectul de reglementare al proiectului de lege, relevăm că este necesar avizul Guvernului Republicii Moldova, care va conține opinia Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

6. Întrucât, proiectul determină majorarea cheltuielilor bugetare, fapt ce cade sub incidența art.131 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, precum și reieșind din prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr.29/2001 privind interpretarea prevederilor art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova și ale art.58 alin.(2) din Regulamentul Parlamentului, **proiectul vizat va putea fi adoptat doar în condițiile acceptării exprese prealabile de către Guvern.**

7. Consecvent relevăm că, Nota informativă la proiectul de lege urmează a fi modificată sub aspectul noilor reglementări ale art. 30 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

II. Obiecții de conținut și tehnico-legislative

1. **Art. I** din proiect propune completarea Legii nr. 1544/1993 cu art. 64¹ ce stabilește dreptul de reexaminare a pensiei pentru vechime în muncă.

Astfel, alin.(1) prevede: *„Pensiile pentru vechime în muncă și pensiile de dizabilitate stabilite conform prezentei legi se reexaminează în condițiile art. 33 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii. Reexaminarea se efectuează din contul bugetului asigurărilor sociale de stat.”*

În primul rând, subliniem că potrivit art. 1 din Legea nr. 156/1998, prin reexaminarea pensiei se înțelege *recalcularea mărimii pensiei la data depunerii cererii de reexaminare a pensiei* conform art. 33 alin.(1) lit. a) și c), alin.(2), (4¹), (4²) și (4³) din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

În legea specială, recalcularea pensiei este prevăzută la art. 61, fiind indicate categoriile de subiecți și condițiile pentru recalcularea pensiilor stabilite anterior.

În partea ce ține de pensia de dizabilitate, menționăm că reglementarea acesteia este prevăzută la Cap. III din Lege, inclusiv recalcularea pensiei de dizabilitate în cazul schimbării gradului de dizabilitate, potrivit art. 28 din Legea nr. 1544/1993.

Totodată, art. 7 din Legea enunțăta stabilește expres că: *„Militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor.”* Prin urmare, subiecții menționați *supra* au dreptul discreționar de a alege potrivit cărei legi vor să se pensioneze.

Cu referire la constituționalitatea art. 61 din Legea nr. 1544/1993, reținem Decizia Curții Constituționale nr. 87/2023, unde Curtea, la pct. 27, reiterează că legislatorul dispune de o marjă largă de discreție în domeniul asigurărilor sociale și că, garanțiile sociale nu au un caracter necondiționat, legislatorul putând stabili modalități specifice pentru exercitarea drepturilor sociale. Astfel, legislatorul poate modifica conținutul și limitele pensiilor, precum și condițiile de recalculare a acestora, cu respectarea principiilor constituționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 104 din 1 iulie 2021, § 20; DCC nr. 140 din 16 septembrie 2021, § 44; DCC nr. 108 din 6 septembrie 2022, § 23).

Totodată, constatăm că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că dreptul persoanei de a primi o pensie într-o sumă egală cu salariul final al acesteia și ajustabilă în conformitate cu modificările salariilor persoanelor în exercițiul aceleiași funcții, așa cum stabilea

prevederea legală în vigoare la momentul pensionării ei, a creat un interes patrimonial pentru reclamantii în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Curtea a observat că anularea clauzei de ajustare a pensiei a urmărit să mențină sustenabilitatea bugetului public, raționalizând astfel cheltuielile publice. În unul din cazuri, Curtea a notat că măsura aplicată reclamantului nu a fost izolată, ci a făcut parte dintr-o reformă legislativă mult mai amplă a sistemului de pensii pentru funcționarii publici pensionari. (cauzele *Sukhobokov v. Rusia*, 13 aprilie 2006, § 26; *Arras și alții v. Italia*, 14 februarie 2012, § 42; *Bakradze și alții v. Georgia (dec.)*, 8 ianuarie 2013, § 19, *Khoniakina v. Georgia*, 19 iunie 2012).

În lumina celor expuse, menționăm că norma propusă la Art. I din proiect nu asigură corelarea proiectului de lege cu prevederile actului normativ cu care se află în conexiune, potrivit art. 3 alin.(4) lit. a) din Legea nr. 100/2017.

2. Alin.(2) este lipsit de sens, acesta prevede că: *„În sensul prezentului articol, de reexaminarea drepturilor la pensie pentru vechime în muncă, care întrunesc vârsta standard de pensionare și stagiul de cotizare complet, conform legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.”*

În primul rând, constatăm că redacția normei propuse nu respectă cerințele clarității normei, motiv pentru care recomandăm ca după expresia „vechime în muncă” să fie inserat cuvântul „persoana”, ulterior textul să fie expus la persoana singulară.

3. **Art. II** din proiectul de lege prevede că, legea urmează să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Subliniem că potrivit art. 56 alin.(1) din Legea nr. 100/2017, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Ținând cont de faptul că, Nota informativă alăturată proiectului nu conține argumente care ar motiva necesitatea intrării în vigoare la data publicării, recomandăm excluderea Articolului II din proiect.

În susținerea celor expuse, reținem asupra necesității respectării regulilor stabilite de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014. Printre acestea menționăm normele art. 17 din Legea nr.181/2014, care stabilesc că *proiectele de acte normative cu impact financiar asupra bugetelor se supun expertizei financiare în conformitate cu legislația ce reglementează modul de elaborare a actelor normative și că pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.*

4. Întru corespunderea normelor de tehnică legislativă și prevederilor Metodologiei de tehnică legislativă aplicată la redactarea proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Biroului permanent al Parlamentului Republicii Moldova nr.3/2022, menționăm că:

1) denumirea legii trebuie să fie expusă integral, atât în titlu, cât și în dispoziția Articolului I, fiind completată după sintagma „*organelor*”

afacerilor interne” cu textul „și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri”;

2) pentru dispoziția **Art. I** propunem următoarea formă de prezentare:

„Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544/1993 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.247-251, art. 752), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 64¹ cu următorul cuprins: (în continuare după text);

3) Abrevierea „Art. I.” urmează a fi substituită cu cuvântul „Articolul I.” întru corespunderea cerințelor conținute la art. 51 alin.(2) din Legea nr. 100,2017, care prevăd că, *denumirea articolului cuprinde cuvântul „articolul” și numărul de ordine al acestuia, precum și exprimă succint obiectul de reglementare, fără a avea o semnificație proprie în conținutul articolului.*

5. La **Articolul II** și **Articolul III**, menționăm că potrivit prevederilor art.47 alin.(1) din Legea nr.100/2017 *„dispozițiile finale cuprind momentul intrării în vigoare și măsurile necesare punerii în aplicare a actului normativ”.* Astfel, atenționăm că, prevederile propuse pentru Art.II și Art.III din proiectul de lege, necesită a fi comasate într-un singur articol, care va avea două alineate.

În concluzie, relevăm că la examinarea proiectului de act normativ urmează a se ține cont de recomandările propuse în prezentul aviz, iar oportunitatea examinării acestuia ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcție generală

Ex: Barbălată Olga
Tel 820-183